

Stand van Zaken campagne Veiligheid op de basisschool

Bijlage bij brief december 2002

Het doel van de campagne Veiligheid op de basisschool is het verbeteren van de fysieke veiligheid op de scholen in het primair onderwijs. Meer specifiek is de doelstelling dat het aantal kleine en grotere ongelukken van leerlingen op de scholen afneemt, dat leerlingen zich meer bewust worden van het effect van hun (speel)gedrag op het ontstaan en voorkomen van ongelukken binnen (en ook buiten) schooltijd, en dat scholen beter zijn toegerust op brandpreventie en beter zijn voorbereid op professionele begeleiding bij calamiteiten op school.

Aanleiding voor de campagne is geweest het grote aantal ongelukken met kinderen op basisscholen. Elke schooldag moeten 90 kinderen behandeld worden op een Spoedeisende Hulpafdeling van een ziekenhuis (SEH) na een ongeval in en om het schoolgebouw.

De campagne wordt uitgevoerd door Consument en Veiligheid in opdracht van het ministerie van OCenW. Verder wordt de campagne ondersteund door het ministerie van VWS, de Besturenraden van scholen, de VNG, de Landelijke Ouderorganisaties, de brandweer en GGD Nederland.

De campagne Veiligheid op de basisschool die oktober vorig jaar gestart is, heeft een doorlooptijd van tenminste 3 jaren, en bestrijkt het schooljaar 2001 – 2002, het schooljaar 2002 – 2003 en het schooljaar 2003 – 2004. Idealiter zijn er een aantal fasen per schooljaar aan te geven voor het verloop van de implementatie. In werkelijkheid overlappen de fases elkaar gedeeltelijk.

Hieronder wordt de stand van zaken van de campagne beschreven aan de hand van deze te onderscheiden fasen. Op basis van de opgedane ervaringen in het eerste schooljaar (start van de campagne) en de procesevaluatie in de vorm van actiebegeleidend onderzoek, vinden in de volgende campagnejaren accentverschuivingen plaats.

Fase 1. Bewustwording

Het zich goed bewust worden van het probleem van de veiligheid op school was de eerste stap in de campagne, die gericht was op de belangrijkste actoren op de basisscholen.

Deze bewustwording is gestimuleerd door een combinatie van communicatiemiddelen: persberichten, artikelen in de vakpers (Uitleg, Rentree, GGD Nieuws, bladen van koepelorganisaties zoals VNG, besturenbonden, ouderorganisaties en website Kennisnet onderwijs), en direct mails aan de scholen, en het geheel ondersteund met een speciaal ontwikkelde website van Consument en Veiligheid over de campagne.

In een directe mailing aan de scholen is de campagne en de veiligheidsmethode geïntroduceerd met een brochure voorzien van begeleidend schrijven en antwoordcoupon voor meer informatie, het bestellen van de methode en het opgeven voor de training Veiligheidscoördinator. Iedere school is in de gelegenheid gesteld om één map gratis te

bestellen. Behalve schooldirectie en schoolbestuur zijn ook de oudercommissies en medezeggenschapsraden geïnformeerd over de campagne.

De respons op deze eerste mailing was hoger dan verwacht. Meer dan 55 % van de basisscholen, ofwel bijna 4.000 scholen vroegen reeds in de eerste fase van de campagne de methode aan.

Fase 2. Inschakeling GGD

Intentie van de campagne was om de regionale GGD'en te betrekken bij de campagne. De GGD'en hebben een taak op het gebied van de bevordering van de gezondheid van leerlingen op scholen, en beschikken over een lokaal netwerk van contacten met de scholen in hun verzorgingsgebied.

GGD'en hebben een kopie gekregen van de brief die aan de scholen werd verstuurd. Met de GGD'en die bereid waren mee te werken bij het introduceren en uitvoeren van de methode bij scholen in hun verzorgingsgebied, zijn gesprekken gevoerd om te kunnen komen tot afspraken in de vorm van een convenant of intentieverklaring. Hieraan is een procesdoel gekoppeld, geëxpliciteerd naar deelname van het aantal scholen binnen het verzorgingsgebied van de GGD over de periode van 3 jaar. Voor deze extra inspanningen van de GGD'en is een financiële tegemoetkoming gereserveerd ten bedrage van circa 90 euro per deelnemende school.

Het inschakelen van de bijna 50 GGD'en op vrijwillige basis is een arbeidsintensief proces. Met twee van de drie GGD'en zijn er contacten geweest over de campagne. In het eerste campagnejaar heeft dit geleid tot het afsluiten van 5 samenwerkingsovereenkomsten. Van de scholen die binnen het verzorgingsgebied vallen, krijgen de GGD'en periodiek een overzicht van scholen die de veiligheidsmethode besteld hebben. Ook de GGD'en die (nog) niet participeren.

Fase 3 Informatievoorziening

Scholen die de aanpak van Consument en Veiligheid adopteren en de gratis methode bestellen, krijgen het volgende materiaal toegestuurd:

- Instructiemap Veiligheid op de basisschool; werken aan een school zonder ongelukken, met bijbehorende cd-rom en lokaalposters (3 brand, 1 gereedschap, 1 gymnastiek);
- Uitnodiging voor het volgen van een gratis veiligheidstraining (2 personen per school);
- Uitnodiging voor een gratis Ronald McDonald veiligheidsoptreden op school.

Vervolgens kunnen de scholen met de modules in de veiligheidsmap aan de slag, zoals het uitvoeren van de jaarlijkse inspectie van schoolgebouw en schoolplein, het registreren van en anticiperen op de (bijna) ongelukken op school, het checken van de brandveiligheid en het houden van de jaarlijkse ontruimingsoefening, en het stellen van huisregels en leren van veilig gedrag aan leerlingen.

De uitvoering van deze taken op school dient voorafgegaan te worden door de aanstelling van een veiligheidscoördinator die dit proces coördineert. Daartoe is ook een training beschikbaar gesteld die gegeven wordt door Consument en Veiligheid.

In het eerste campagnejaar hebben zo'n 238 scholen een training gevolgd bij 40 trainingssessies. Bijna 600 scholen hebben zich tot nu toe opgegeven voor een training. Voor het optreden van de Ronald McDonald clowns waarbij veiligheid op school, in het verkeer en thuis het thema is, zijn er bijna 300 aanvragen binnengekomen waarvan ruim tweederde ook kon worden gehonoreerd.

Fase 4 Acties veiligheidscoördinator

De veiligheidscoördinator dient een aantal acties te verrichten, zoals inspectie van het gebouw en plein, registratie van (bijna)ongelukken, houden van ontruimingsoefeningen, en zorgen dat leerlingen veilig gedrag aanleren. Voor dat laatste stelt de methode ook een aantal modules beschikbaar voor docenten.

Op grond van de uitkomsten van de inspectie en het constateren van veiligheidsgebreken dient er een actieplan opgesteld en besproken te worden met de schooldirectie en oudercommissie/ MR.

In het actieplan zijn niet alleen verwerkt de uitkomsten van de inspectie, maar ook wat er gedaan moet worden om de verbeteringen aan de accommodatie te realiseren, welke maatregelen worden genomen om het gedrag van de gebruikers te verbeteren en uiteraard wie wat doet en wanneer.

Voor de verbetermaatregelen die betrekking hebben op de accommodatie en die geld kosten, vindt na goedkeuring door de schooldirectie en oudercommissie/MR overleg plaats met schoolbestuur en gemeente.

Na presentatie van het actieplan vindt de implementatie plaats conform de planning en fasering zoals deze staat beschreven in het actieplan van de school.

Jaarlijks dient er een veiligheidsverslag gemaakt te worden om de betrokkenen op school te informeren.

Fase 5 Centrale en Lokale ondersteuning

Voor het opstellen en de implementatie van het actieplan kan er advies door de school gevraagd worden bij het centrale ondersteuningspunt van Consument en Veiligheid. Lokale ondersteuning is mogelijk bij de regionale GGD en brandweer.

In het eerste campagnejaar (oktober 2001- mei 2002) kreeg het centrale ondersteuningspunt van Consument en Veiligheid ruim 300 telefonische vragen binnen en bijna 100 vragen via de mail. In mailings, op de website en via andere publicaties wordt het ondersteuningspunt verder onder de aandacht gebracht van de scholen zodat er meer gebruik wordt gemaakt van deze ondersteunende functie. Van de website zijn er bijna 2.000 gebruikers per maand, met ongeveer 17.000 pageviews in totaal per maand.

Begin 2002 zijn Burgemeester en Wethouders van alle gemeenten in Nederland benaderd via de mailing met informatie over de campagne en de respons en met een oproep om een regierol op lokaal niveau te vervullen, bijvoorbeeld in afstemming met de brandweer en de GGD. Ruim 150 gemeenten hebben de campagnematerialen aangevraagd naar aanleiding van deze mailing.

Fase 6 Veiligheidsvignet

Scholen kunnen in aanmerking komen voor een veiligheidsvignet indien voldaan is aan een aantal veiligheidscriteria. Dit vignet heet 'Wij werken aan een school zonder ongelukken', en wordt door Consument en Veiligheid afgegeven. Het maken en inzenden van een veiligheidsverslag is hiertoe nodig.

De procedure is gebaseerd op zelfevaluatie waarbij de schooldirectie en de MR zich beiden akkoord moeten verklaren met het veiligheidsverslag en met de gegevens van het aanvraagformulier waarin de eisen opgenomen zijn. Er zijn 6 basiseisen waaraan de school moet voldoen, alsmede aan 7 van 10 aanvullende eisen.

Dit aanvraagformulier wordt samen met het veiligheidsverslag naar Consument en Veiligheid gestuurd die de aanvraag toetst. Naast de beoordeling van het veiligheidsverslag kan ook een inspectie plaatsvinden van de accommodatie door Consument en Veiligheid. Bij akkoord wordt het veiligheidsvignet toegezonden dat de school het hele schooljaar mag voeren.

In mei 2002 is een herhalingsmailing gestuurd naar de basisscholen die de map in bezit hebben om hen te wijzen op de mogelijkheid tot het aanvragen van dit veiligheidsvignet. Op 4 september 2002 is het eerste veiligheidsvignet uitgereikt door minister van der Hoeven aan basisschool Tintestein te Tinte (gemeente Westvoorne). Nog 22 andere scholen mochten die dag voor de rest van het schooljaar het veiligheidsvignet gaan voeren. De uitreiking van deze veiligheidsvignetten heeft voor veel publiciteit gezorgd. De website www.veiligheid-op-school.nl werd in oktober drie maal vaker bezocht dan in voorgaande maanden.

Fase 7 Procesevaluatie en vooruitblik

Jaarlijks vindt er een procesevaluatie plaats op basis waarvan de campagne bij te sturen is. In juni 2002 is de eerste procesevaluatie afgerond.

Uit deze evaluatie blijkt dat de scholen die de methode reeds hebben geïmplementeerd, tevreden zijn over de aanpak, materialen en ondersteuning. Een op de tien van deze scholen is meteen in het eerste schooljaar aan de slag gegaan, en 7 op de 10 scholen heeft aangegeven dit het komende schooljaar te zullen gaan doen.

De nadruk in het volgende campagnejaar zal meer komen te liggen op het ondersteunen van de implementatie van de aanpak op scholen die hun interesse reeds hebben getoond en wat minder op het vergroten van de bewustwording bij de nog niet bereikte scholen. Ook wordt gezocht naar een versterking van de regionale/lokale ondersteuning. Behalve de GGD'en wordt vooral ook gezocht naar een meer intensieve samenwerking met de brandweerkorpsen.

De brandweer komt steeds meer op de school, en kan een belangrijke rol spelen in het aanbieden van de methode en het ondersteunen van het veiligheidsbeleid. In dat verband kan gewezen worden op de jaarlijkse Nationale Brandpreventieweek van dit najaar. Het schoolontruimingsplan was deze keer het centrale thema in deze brandpreventieweek. Alle brandweerregio's deden mee, en 350 van de 538 gemeentelijke brandweerkorpsen

hebben de basisscholen aangeboden ondersteuning te verlenen bij het opzetten en oefenen van een ontruimingsplan.

De deelnemende brandweerkorpsen hebben een gratis exemplaar van de veiligheidsmap van de basisscholen ontvangen. Ook zijn er meerdere lokale initiatieven met brandweerkorpsen ontwikkeld, waarbij de brandweer actief de scholen benaderd met de map.

In het tweede campagnejaar (schooljaar 2002-2003) wordt deze samenwerking met de brandweer verder uitgebouwd met wederzijdse instemming.

Ook de rol van de ouders is belangrijk. In het tweede campagnejaar wordt de rol van medezeggenschapsraden en ouderraden als aanjager van het veiligheidsbeleid verder ondersteund. In 2003 zullen verder ook workshops worden gehouden die gericht zijn op specifieke lokale groepen om de school heen (brandweer, GGD, gemeente) waar vooral 'good practices' behandeld wordt.